

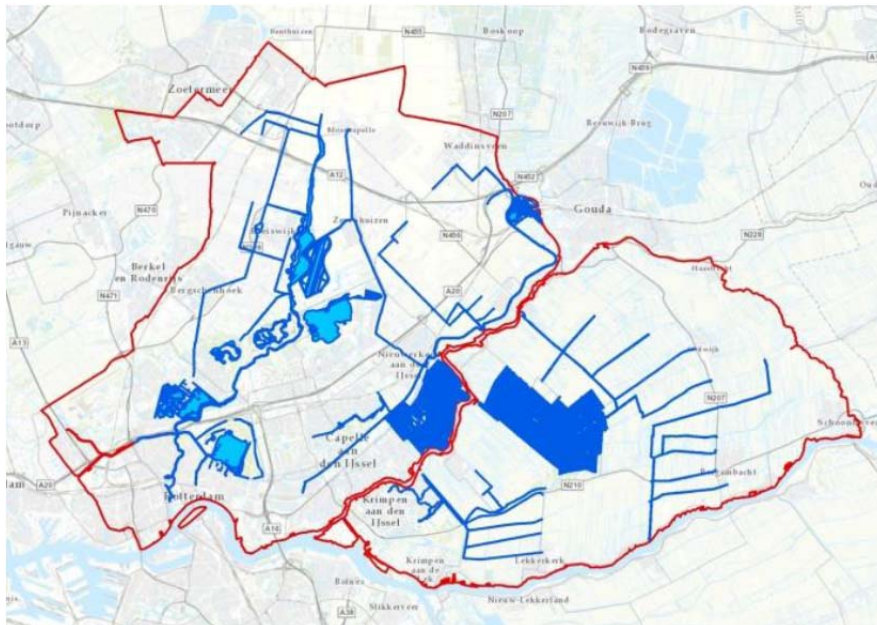

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Rekenkamercommissie

Maasboulevard 123
Postbus 4059
3006 AB Rotterdam
T. 010 45 37 200
F. 010 41 30 694

Onderzoek informatievoorziening Waterkwaliteit Kaderrichtlijn Water

Figuur 1 KRW-waterlichamen

Status definitief
Versie 1.0

Rekenkamercommissie Schieland en de Krimpenerwaard

Samenstelling:

C.M. de Graaf (Voorzitter)

W.T.M. Molle

W.R. van Heemst

J. la Croix

R.V. De Mulder (tot 28 november 2018)

P. Oudijk (vanaf 28 november 2018)

Secretaris:

P. Boesberg

Rotterdam, 4 maart 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	<i>Doelstelling</i>	3
1.2	<i>Onderzoeksvragen</i>	3
2	Aanpak onderzoek	4
2.1	<i>Onderzoeksmethode</i>	4
2.2	<i>Normenkader</i>	4
2.3	<i>Geraadpleegde functionarissen en beoordeelde documenten</i>	4
3	Context Kaderrichtlijn Water	6
4	Bevindingen	9
4.1	<i>KRW-waterlichamen</i>	9
4.2	<i>Voortgang KRW</i>	17
4.3	<i>Monitoring KRW</i>	20
5	Conclusies en aanbevelingen	23
5.1	<i>Conclusies</i>	23
5.2	<i>Aanbevelingen</i>	23
6	Bestuurlijke reactie	24
	Bijlage 1. Begrippenlijst	25
	Bijlage 2. Relevante doelen waterkwaliteit Waterbeheerplan HHSK 2016-2021	30
	Bijlage 3. Reactie college	31

1 Inleiding

De rekenkamercommissie van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard wil door gericht onderzoek en praktische adviezen op een actieve wijze helpen de (ook niet-financiële) rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het bestuurlijk handelen van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te verbeteren. Met de onderzoeken wordt inzicht geboden in de prestaties en worden waar nodig aanbevelingen voor de toekomst geformuleerd.

In het jaarplan 2018 heeft de rekenkamercommissie aangegeven onderzoek te doen naar de waterkwaliteit gerelateerd aan de Kaderrichtlijn water (KRW). In deze rapportage zijn de resultaten van het uitgevoerde onderzoek opgenomen.

1.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is inzicht te geven over de informatievoorziening aan de verenigde vergadering betreffende de status van de waterkwaliteit gerelateerd aan de KRW.

1.2 Onderzoeksvragen

Voldoet de huidige informatievoorziening over de KRW-opgave, zodat de verenigde vergadering in staat is haar kaderstellende en controlerende taak uit te voeren?

Met de huidige informatievoorziening wordt bedoeld: de toestand gedurende de huidige planperiode 2016 – 2021. De doelen in de Kaderrichtlijn Water hebben betrekking op de te realiseren toestand in 2027.

Van de centrale onderzoeksvraag zijn de volgende deelonderwerpen en -vragen afgeleid:

1. KRW-waterlichamen: Op welke waterlichamen heeft de KRW-opgave in de huidige planperiode betrekking?
2. Voortgang KRW (zowel financieel als maatregelen): Zijn er voortgangsrapportages aan de VV over de KRW-opgave in ons gebied? Hoe komen die rapportages aan de VV met betrekking tot de KRW-opgave tot stand? Wordt in de rapportage een toelichting, een analyse en een prognose over de haalbaarheid van de KRW-opgave gegeven?
3. Monitoring KRW: Hoe en wanneer wordt de KRW-opgave in ons gebied gemonitord? Wat is de relatie van het monitoren met het vigerend beleid voor toezicht en handhaving? Wat wordt met de uitkomsten gedaan?

2 Aanpak onderzoek

2.1 Onderzoeksmethode

Er is onderzoek uitgevoerd naar de informatieverstrekking over de (voortgang op) de KRW-opgave door middel van documentenstudie en interviews.

2.2 Normenkader

Afgeleid van de doelstelling van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie een normenkader opgesteld. Dit normenkader beschrijft hoe het onderzoeksobject, de informatievoorziening over de waterkwaliteit gerelateerd aan de KRW, wordt beoordeeld. Het normenkader bestaat uit de volgende onderdelen:

- o **Auditoptiek:** de voor de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag relevante aspecten.
- o **Beoordelingscriteria:** de eisen die aan de relevante aspecten worden gesteld.

Deelonderwerp en -vraag	Auditoptiek	Beoordelingscriteria
1. <u>KRW-waterlichamen</u> Op welke waterlichamen heeft de KRW-opgave in de huidige planperiode betrekking?	Wet- en regelgeving	Alle waterlichamen m.b.t. KRW zijn in beeld bij de verenigde vergadering.
2. <u>Voortgang KRW (financieel en maatregelen)</u> Zijn er voortgangsrapportages aan de VV over de KRW-opgave in ons gebied? Hoe komen die rapportages aan de VV met betrekking tot de KRW-opgave tot stand? Wordt in de rapportage een toelichting, een analyse en een prognose over de haalbaarheid van de KRW-opgave gegeven?	Planning & Control	<ul style="list-style-type: none">• Er zijn voortgangsrapportages. Deze hebben een vaste (herkenbare) structuur/ opbouw en een vastgestelde planning.• De wijze van bewaking en bespreking van de waterkwaliteit/ KRW-opgave is adequaat:<ul style="list-style-type: none">a. Realisatie wordt (jaarlijks) geëvalueerdb. Mogelijkheid tot bijsturing
3. <u>Monitoring KRW</u> Hoe en wanneer wordt de KRW-opgave in ons gebied gemonitord? Wat is de relatie van het monitoren met het vigerend beleid voor toezicht en handhaving? Wat wordt met de uitkomsten gedaan?	Planning & Control	<ul style="list-style-type: none">• Er is een actuele planning en er is inzicht in de voortgang van de monitoring;• De normen vanuit de KRW over 'Goede Chemische Toestand' en 'Goed Ecologisch Potentieel' zijn concreet;• De frequentie en moment van het meten zijn vastgelegd.

Tabel 1 Normenkader

2.3 Geraadpleegde functionarissen en beoordeelde documenten

De volgende functionarissen zijn geraadpleegd:

- Portefeuillehouder Waterkwaliteit (hoogheemraad)
- Directeur
- Afdelingshoofd Watersystemen
- Teamleider Beleid Watersystemen, afdeling Watersystemen (tevens contactpersoon voor het onderzoek)
- Senior beleidsadviseur, afdeling Watersystemen (waterkwaliteitsbeleid)
- Drie beleidsadviseur, afdeling Watersystemen (waterkwaliteitsbeleid)
- Senior jurist (cluster Juridisch Advies en Vastgoed) t.b.v. juridisch kader KRW
- Juridisch adviseur Publiekszaken
- Teamleider Toezicht & Handhaving, afdeling Publiekszaken

- Senior adviseur, afdeling Afvalwaterketen

De volgende documenten zijn onderzocht:

- Kaderrichtlijn Water (richtlijn 2000/60/EG Europees parlement en de raad)
- KRW-plan 2016-2021
- Waterbeheerplan 2016-2021
- Programmabegroting 2019
- Handreiking KRW doelen STOWA
- Juridisch kader doelfasering, doelverlaging en afwenteling STOWA
- Beschikbaar instrumentarium HHSK: lezing M. van Rijswick
- Monitorplan waterkwaliteit 2011-2013
- Memo monitoring stoffen voor de KRW, 4-10-2017
- Uitvoeringsplan monitoring 2018
- Memo monitoring stoffen voor de KRW, 4-10-2017
- Waterkwaliteit onder de loep, januari 2014
- Achtergrondinformatie Waterkwaliteitsbeleid HHSK, 24-5-2017
- Waterkwaliteitsrapportage 2017
- Bestuursrapportage 2017 en 2018
- Jaarverslag 2016 en 2017
- Nota Naleving 2018-2022 en concept uitvoeringsplannen op afdelingsniveau
- Toetsingskader vergunningverlening
- KRW planproces Stroomgebiedsplan 2022-2027
- Uitspraak rechtbank Rotterdam over de aanleg van RiF010
- Presentatie informele VV onderdeel KRW planproces, 10-10-2018
- Mededeling verenigde vergadering oktober 2018
- Voortgang KRW in verenigde vergadering maart 2017
- Kredietvoorstellen m.b.t. KRW maatregelenpakket
- Prognose doelen waterbeheerplan 2017
- Nota structurele aanpak verenigde vergadering september 2017
- Brief B&W Rotterdam m.b.t. de Kralingse plas
- Voortgangsrapportage KRW maatregelen
- Voortgangsrapportage over projecten en exploitatie
- Factsheets Waterkwaliteitsportaal
- Bijlage 4 NL inzet evaluatie KRW versie RAO
- Waterschapspiegel 2018 (Unie van Waterschappen)

3 Context Kaderrichtlijn Water

Doelstelling KRW

De doelstelling van de KRW is het bereiken en beschermen van een goede ecologische en chemische toestand van landoppervlaktewater, overgangswateren, kustwateren en een goede chemische en kwantitatieve toestand van het grondwater (art. 1 KRW).

Stroomgebiedsbenadering

De keuze in de KRW voor de stroomgebiedsbenadering heeft gezorgd voor meer samenhang in het waterbeleid. Lidstaten delen hun grondgebied in stroomgebiedsdistricten die bestaan uit stroomgebieden. Voor elk stroomgebied treffen lidstaten passende administratieve regelingen en wijzen een passende bevoegde autoriteit aan (art. 3 KRW).

Per stroomgebied wordt een stroomgebiedsbeheerplan (SGBP) opgesteld waarin de technische kenmerken van de binnen het stroomgebied gelegen waterlichamen, doelen, maatregelen, eventuele vertragingen en bijbehorende uitzonderingsgronden worden onderbouwd. De looptijd van een stroomgebiedsbeheerplan bedraagt 6 jaar. De KRW schrijft voor dat het proces van het afleiden van doelen voor elke planperiode opnieuw moet worden doorlopen, waardoor nieuwe inzichten adequaat kunnen worden meegenomen. De eerste generatie SGBP's zijn op 22 december 2009 vastgesteld, de tweede generatie op 22 december 2015. Momenteel worden de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen (2016-2021) uitgevoerd. Inmiddels bereiden de waterbeheerders zich voor op het opstellen van de derde generatie stroomgebiedsbeheerplannen (2022-2027).

In elk (deel)stroomgebied is een Regionaal Ambtelijk Overleg (RAO) en een Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) ingesteld voor ambtelijke en bestuurlijke afstemming. Alle regionale overheden, relevante belangenpartijen (bijvoorbeeld drinkwaterbedrijven) en het Rijk zijn hierin vertegenwoordigd. Ambtelijke afstemming tussen de nationale en regionale kolom wordt voor een belangrijk deel ingevuld door Coördinatie Stroomgebieden Nederland (CSN), ingesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In het RBO wordt afstemming gezocht over de systeemanalyse, doelen en de maatregelen. De besluiten worden voorgelegd aan de individuele besturen.

Verplichtingen op basis van de KRW

De verplichtingen die de KRW voor de lidstaten met zich meebrengt, zijn de volgende:

1. Het bereiken van een goede chemische en ecologische toestand van de oppervlaktewateren per 2027;
2. Voorkomen van achteruitgang van die toestand (art. 4 lid 1 onder ai KRW, stand-still beginsel);
3. Beschermen, verbeteren en herstellen van de oppervlaktewateren om die goede toestand te bereiken (art. 4 lid 1 onder aii KRW).

Nederland heeft de KRW-doelstelling voor de chemische kwaliteit geïmplementeerd via de Waterwet (art. 2.10), Wet milieubeheer (art. 5) en het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (hierna: Bkmw 2009). Deze regelgeving verplicht de verschillende overheden de gedefinieerde kwaliteitseisen voor oppervlaktewateren te bereiken per einddatum (2027).

In het Bkmw 2009 zijn milieukwaliteitseisen opgenomen waaraan de kwaliteit van het water in Nederland moet voldoen. Deze doelen zijn voor oppervlaktewaterlichamen onderverdeeld in het behalen van een goede ecologische toestand en een goede chemische toestand. Het gaat hierbij om in het Nationaal of Regionaal Waterplan aangewezen oppervlaktewaterlichamen. Alleen voor de ecologische kwaliteit van natuurlijke oppervlaktewateren heeft de wetgever de KRW geïmplementeerd. Hiervoor gelden de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) normen, die juridisch bindend zijn vastgelegd door de verwijzing in het Bkmw 2009 en de Regeling monitoring KRW. Op kunstmatige waterlichamen zijn deze waterkwaliteitsnormen indirect van toepassing door de opgenomen verwijzing in het Waterbeheerplan.

Verantwoordelijkheden

De KRW richt zich in principe tot de lidstaten. Een lidstaat is verantwoordelijk voor de correcte naleving. Uiteindelijk zal de rijksoverheid worden aangesproken als in den lande de verplichtingen op grond van de richtlijn niet of niet correct worden nagekomen. Het Rijk heeft hierin deels een eigen verantwoordelijkheid (rijkswateren) en legt het andere deel via de geïmplementeerde regelgeving en via de generieke toezichthiërarchie door aan onder andere de waterschappen. Uiteindelijk is de verantwoordelijkheid voor het bereiken van de vereiste watertoestand een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokken bestuursorganen.

In de plannen geeft iedere overheidsinstantie aan op welke wijze ze bijdragen aan het KRW-doel. Dit kan door het nemen van maatregelen, maar ook door het inzetten van wettelijke bevoegdheden. Ook afspraken met bestuursorganen die verantwoordelijk zijn voor andere beleidsterreinen dan het waterbeheer kunnen worden opgenomen in de waterplannen. Dit houdt in dat alle overheidsinstanties moeten beoordelen of aanvullende maatregelen nodig zijn. Een bestuursorgaan kan alleen worden aangesproken op maatregelen die in een waterplan zijn opgenomen, waarvoor het zelf verantwoordelijk is en die het ook wettelijk verplicht is uit te voeren. Als maatregelen moeten worden genomen door derden (bijvoorbeeld agrariërs) dan kan een bestuursorgaan alleen worden aangesproken als het beschikt over de juridische middelen om die derden te dwingen die maatregelen te nemen.

De kwaliteitsdoelstellingen van art. 4 KRW zijn dwingend van aard ofwel strikte verplichtingen.¹ Slechts de gelimiteerd opgenomen uitzonderingen in dat artikel kunnen een escape bieden, maar hiertoe zijn alleen provincie en Rijk gerechtigd. Het is niet voldoende dat deze doelstellingen worden vertaald in programma's en plannen. Deze verplichtingen dienen ook rechtstreeks te worden getoetst bij de vergunningverlening of goedkeuring voor elk individueel project door het bevoegde gezag. Saldering met andere maatregelen is nog onzeker.

In plannen van zowel Provinciale Staten van Zuid-Holland (Waterplan Zuid-Holland) als het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (Waterbeheerplan), wordt voor vergunningverlening verwezen naar deze normen. In het Waterbeheerplan is als beleidsuitgangspunt voor de vergunningverlening vastgelegd, dat het hoogheemraadschap voor de prioritaire stoffen de landelijk vastgelegde normen hanteert en voor de ecologie, van kunstmatige en sterk veranderde wateren, de getalswaarden van het Goed Ecologisch Potentieel (GEP) uit het Waterplan. De rechtbank oordeelt, dat de Nederlandse implementatie en de wijze waarop het hoogheemraadschap de wetgeving in de praktijk toepast op orde is.²

Resultaat of inspanningsverplichting KRW

De hierboven geschetste verplichtingen zijn te kwalificeren als resultaatsverplichtingen. De kwalificatie als resultaatsverplichting maakt dat het te behalen eindresultaat ondubbelzinnig vastligt, maar dat de wijze van verwezenlijking wel beleidsvrijheid kent.

Toezicht KRW

Via het Europese recht en het nationale waterrecht is er getrappt toezicht via Brussel, Rijk en provincie op naleving van de KRW. Het toezicht op naleving van de KRW vindt als volgt plaats:

1. Europese Gemeenschap

De Europese Commissie ziet erop toe dat de lidstaten hun verplichtingen uit hoofde van de KRW op het gestelde tijdstip nakomen. Zoals opgemerkt geldt voor Nederland 2027 als einddatum. Om naleving van Europese regels beter te waarborgen, is in mei 2012 de wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten (NErpe) aangenomen. De wet voorziet in een aantal instrumenten waarmee het Rijk de naleving van het Europese recht door publieke entiteiten kan bevorderen. Hieronder vallen ook decentrale overheden. De betrokken minister kan gelden die

¹ Schwarze Sulm arrest, Europese Commissie tegen Republiek Oostenrijk ondersteund door Tjechische Republiek, Hof van Justitie, 4 mei 2016

² Uitspraak van de meervoudige kamer van 17 maart 2017, Stichting RiF010/2d Vastgoed B.V., te Rotterdam <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2017:2000>

gemoed zijn met de betaling van een boete of dwangsom bij besluit verhalen op een publieke entiteit.³

2. Specifiek toezicht

In de eerste plaats vindt getrappt toezicht plaats door Rijk en provincie op de planvorming door het waterschap. Toegezien wordt dat de verplichtingen uit de KRW passend zijn vertaald in het waterbeheerplan. Naast dit papieren toezicht is er in de tweede plaats het toezicht op de uitvoering van de KRW via het rapporteren van monitoringgegevens. Art. 14 Bkwm 2009 verplicht waterbeheerders en provincies elk hun eigen aandeel te leveren in de uitvoering van het monitoringsprogramma. Hierop wordt namens het Rijk toezicht gehouden door de Inspectie Leefomgeving en Transport. Het beheergebied van het hoogheemraadschap kent 24 KRW-waterlichamen waarover gerapporteerd wordt.

3. Generiek toezicht

Het generieke toezicht vindt zijn grondslag in de Waterschapswet en Waterwet. Deze wetgeving verleent de provincie direct een toezichthoudende taak op de waterschappen. Via de Provinciewet en Waterwet ziet het Rijk weer toe op de provincies, ook waar het gaat om de uitoefening van hun toezichthoudende taak.

³ Europa decentraal <https://europadecentraal.nl/wp-content/uploads/2013/01/NErpe.pdf>

4 Bevindingen

4.1 KRW-waterlichamen

KRW-waterlichamen hoogheemraadschap

De KRW onderscheidt drie categorieën oppervlaktewaterlichamen: natuurlijk, kunstmatig (in het verleden gegraven) of sterk veranderd (natuurlijk water veranderd door menselijke activiteiten wat niet meer hersteld kan worden). Het beheergebied van het hoogheemraadschap kent 24 KRW-waterlichamen en zijn samengevoegd tot logische eenheden.

Nr	Waterlichaam	Status	Doeltype (maatlat)
Plassen			
1	Bergse Plassen	Kunstmatig	Matig grote ondiepe laagveenplassen
2	Kralingse Plas	Kunstmatig	Matig grote ondiepe laagveenplassen
3	Zevenhuizerplas	Kunstmatig	Matig grote diepe gebufferde meren
Recreatiewateren			
4	Bleiswijkse Zoom	Kunstmatig	Matig grote ondiepe laagveenplassen
5	Hoge Bergse Bos	Kunstmatig	Matig grote ondiepe laagveenplassen
6	Lage Bergse Bos	Kunstmatig	Zwak brakke wateren
7	Eendragtspolder	Kunstmatig	Ondiepe gebufferde plassen
8	t Weegje	Kunstmatig	Matig grote ondiepe laagveenplassen
Boezems Schieland			
9	De Rotteboezem	Sterk veranderd	Ondiepe gebufferde plassen
10	Ringvaart	Kunstmatig	Laagveen vaarten en kanalen
11	Vaart Bleiswijk	Kunstmatig	Laagveen vaarten en kanalen
Polders Schieland			
12	Binnenwegsepolder	Kunstmatig	Gebufferde regionale kanalen
13	Polder Bleiswijk	Kunstmatig	Zoete sloten
14	Zuidplaspolder Noord	Kunstmatig	Gebufferde regionale kanalen
15	Zuidplaspolder Zuid	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten
16	Prins Alexanderpolder	Kunstmatig	Gebufferde regionale kanalen
17	Waterrijk EGB	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten
Polders krimpenerwaard			
18	Krimpen a/d IJssel	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten
19	Bergambacht	Kunstmatig	Laagveen vaarten en kanalen
20	Den Hoek & Schuwagt	Kunstmatig	Laagveen vaarten en kanalen
21	Kromme Geer en Zijde	Kunstmatig	Laagveen vaarten en kanalen
22	Stolwijk	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten
23	Waterrijk gebied Berkenwoude	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten
24	Nesse natuur	Kunstmatig	Gebufferde laagveensloten

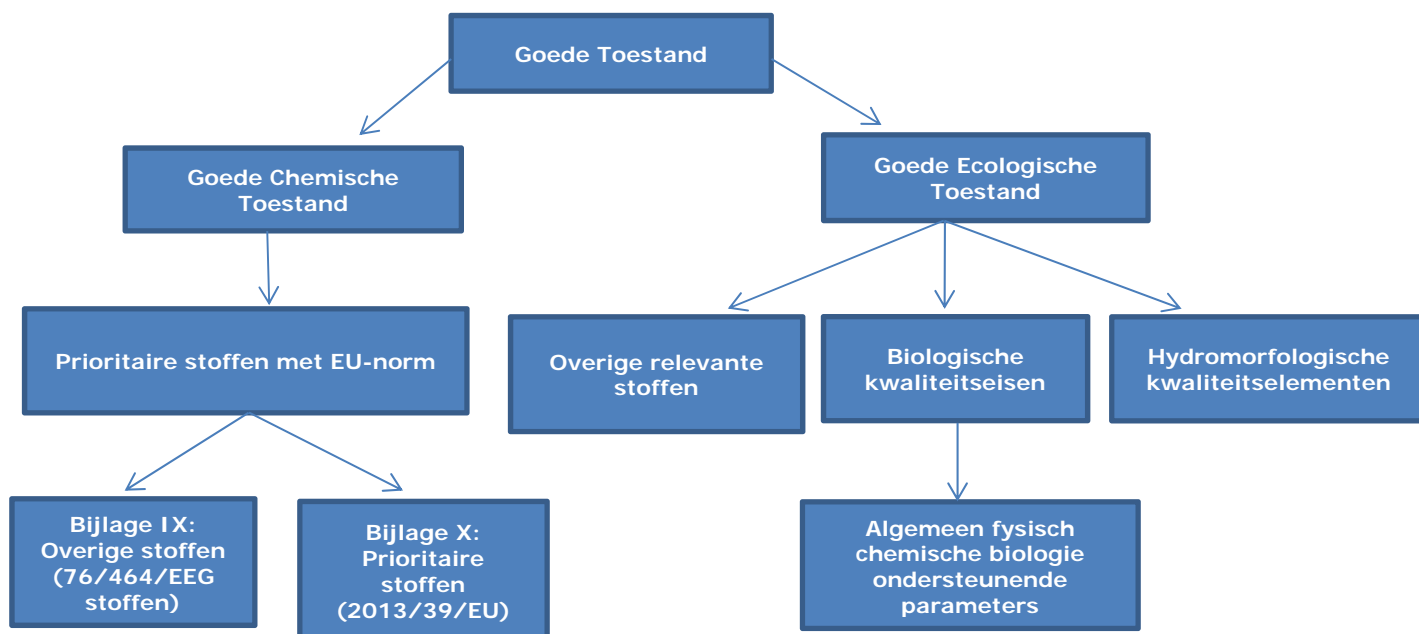
Tabel 2 KRW- waterlichamen HHSK

De status en doeltype bepalen aan welke milieukwaliteitseisen moet worden voldaan. Voor elk watertype is een doel afgeleid, het Goed Ecologisch Potentieel (GEP). De milieudoelen als bedoeld in de KRW zijn gespecificeerd door middel van normen voor de chemische en ecologische kwaliteit. De chemische normen zijn te vinden in het Bkwm2009 en de ecologische normen voor natuurlijke wateren in de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)-maatlaten. Voor kunstmatige of sterk veranderde waterlichamen hoeft niet de goede ecologische toestand worden bereikt, maar een goed ecologisch potentieel. De waterbeheerder kan voor elk kunstmatig of veranderd waterlichaam zelf de ecologische doelstelling afleiden. De handreiking KRW doelen kan het waterschap volgen om het doel af te leiden. Iedere 6 jaar wordt de aanwijzing van waterlichamen als sterk veranderd of kunstmatig opnieuw getoetst. Dit geldt ook voor het GEP. De provincie controleert of het GEP op goede wijze tot stand is gekomen en stelt ze vast.

Toestand KRW-lichamen 2009-2018 met de optiek beoordeling Brussel

Het hoogheemraadschap is waterbeheerder van 24 KRW-waterlichamen. De waterbeheerder verzamelt meetgegevens en levert deze, op gestandaardiseerde wijze, aan het Informatiehuis Water. Alle meetgegevens worden via een landelijke applicatie verwerkt en zichtbaar in het Waterkwaliteitsportaal. Alle data over biologie, maatregelen, monitoring en uitzonderingsbepalingen zijn daar als bronbestanden beschikbaar en openbaar. De meest actuele stand van een waterlichaam is hieruit af te leiden. Het Rijk informeert via het Informatiehuis Water Brussel over het doelbereik van de KRW-lichamen.

Op basis van de KRW wordt een onderscheid gemaakt in een goede chemische toestand en een goede ecologische toestand:

Figuur 2 Uitwerking Goede Toestand KRW

Goede ecologische toestand (GET)

In het rapport "Referenties en maatlatten voor natuurlijke watertypen voor de Kaderrichtlijn Water" staan de wetenschappelijke normen voor de biologische elementen van de goede ecologische toestand. Per type oppervlaktewaterlichaam zijn deze biologische (niet-chemische) elementen opgenomen. Het STOWA-rapport bevat indicatoren, die aangeven wanneer is voldaan aan de milieukwaliteitseisen voor de goede ecologische toestand van oppervlaktewateren. Het gaat dan om indicatoren voor de biologische kwaliteitselementen (vissen, waterplanten, bodemleven en algen). Het hoogheemraadschap heeft geen natuurlijke waterlichamen, daarom geldt het Goed Ecologisch Potentieel in plaats van een Goede Ecologische Toestand dat hieronder nader is toegelicht.

Goed ecologisch potentieel (GEP)

Voor kunstmatige en sterk veranderde oppervlaktewaterlichamen kan een goed ecologisch potentieel worden afgeleid. De milieukwaliteitseisen van het GEP kunnen afwijken van de GET, omdat ze rekening houden met de onomkeerbare hydromorfologische ingrepen die in deze waterlichamen zijn gedaan.

Het GEP wordt afgeleid op basis van de milieukwaliteitseisen voor de goede ecologische toestand van het meest gelijkende natuurlijke watertype. Het Beheer- en Ontwikkelplan voor de rijkswateren (BPRW) 2016-2021 bevat voor rijkswateren het goed ecologisch potentieel per waterlichaam en de onderbouwing daarvan. Voor regionale wateren is dit gebeurd in de regionale waterplannen van de provincies en waterschappen. GEP is de toestand die ontstaat na het treffen van alle relevante maatregelen. Maatregelen met een fysiek karakter, zoals

herinrichting, die een significant negatief effect op gebruiksfuncties hebben of die negatieve effecten veroorzaken op het milieu in brede zin veroorzaken, hoeven van Brussel niet te worden meegenomen bij het vaststellen van dit doel. In 2027 moet het GEP zijn bereikt, tenzij natuurlijke omstandigheden dit beletten en/of minder strenge doelen dan het GEP kunnen worden gemotiveerd (uitzonderingsmogelijkheden). Hoewel de provincie formeel het GEP moet vaststellen in het regionaal waterplan, levert het waterschap vanwege de kennis over watersystemen meestal het GEP aan.

Goede chemische toestand (GCT)

Voor grondwaterlichamen zijn milieukwaliteitseisen voor een goede chemische toestand opgenomen in het Bkmw 2009. Het gaat hierbij om in het Nationaal of Regionaal Waterplan aangewezen oppervlakte- en grondwaterlichamen. Daarnaast bevat het Bkmw 2009 milieukwaliteitseisen voor oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor het winnen van drinkwater. De GCT 'beperkt' zich tot een aantal specifieke chemische stoffen die Europees zijn bepaald en extra schadelijk worden geacht (de zogenaamde prioritare stoffen). Prioritaire stoffen zijn stoffen die vanwege hun eigenschappen, emissies en/of mate van voorkomen in het milieu een risico voor mens en/of milieu met zich meebrengen. Europa regelt het beleid voor prioritare stoffen op hoofdlijnen en dit wordt nader ingevuld met nationaal beleid. Uitgangspunt voor het beleid voor deze stoffen is dat de emissies op termijn tot nul worden gereduceerd. Voor de op EU-niveau vastgestelde normen van deze stoffen geldt een resultaatverplichting. Dit beleid is gezamenlijke taak van meerdere overheden en bedrijfsleven. In de rapportage aan Brussel wordt nog een onderscheid gemaakt tussen ubiquitaire stoffen en niet-ubiquitaire stoffen. Ubiquitaire stoffen zijn stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar vanwege persistentie nog lang in het milieu zullen voorkomen.

Maatlatten beoordeling

Voor de biologische doelen zijn beoordelingsmaatlatten gemaakt, waarbij op basis van de aanwezige soorten en de hoeveelheid (abundantie) van deze soorten de Ecologische Kwaliteitsratio (EKR) wordt berekend. Dit is een getal tussen 0 en 1, waarbij alle waarden boven de 0,6 het oordeel 'goed' krijgen. Waarden lager dan 0,2 geven het oordeel 'slecht', tussen de 0,2 en 0,4 het oordeel 'ontoereikend' en tussen 0,4 en 0,6 het oordeel 'matig'.

Goede Chemische Toestand		Goede Ecologisch Potentieel	
Eis	Prioritaire stoffen voldoen aan norm	Eis 1	Biologie is goed
Afleiding	Europees, generiek	Afleiding	Regionaal, per waterlichaam
Functie	Algemene bescherming mens & milieu	Functie	Ecologische Kwaliteitsratio (EKR) > 0,6
Toetsing	Concentratie < norm	Toetsresultaat	EKR < 0,2: slecht EKR 0,2-0,4: ontoereikend EKR 0,4-0,6: matig EKR > 0,6: goed
Toetsresultaat	'Goed' of 'Slecht'	Eis 2	Ondersteunende fysische-chemie voldoet aan de normen
		Afleiding	Regionaal, per waterlichaam, afgestemd op biologie
		Functie	Behoud goede biologische toestand
		Toetsing	Concentratie < norm
		Toetsresultaat	Biologie goed & chemie goed: goed Biologie goed & chemie niet goed: matig Biologie niet goed & chemie niet goed: oordeel voor biologie
		Eis 3	Algemene chemie voldoet aan normen
		Afleiding	Landelijk, generiek
		Functie	Algemene bescherming mens & milieu
		Toetsing	Concentratie < norm
		Toetsresultaat	Biologie goed & chemie goed: goed Biologie goed & chemie niet goed: matig

Tabel 3 Normering Goede Chemische Toestand en Goed Ecologisch Potentieel

Voor het voldoen aan het GEP dienen wateren zowel aan een aantal biologisch normen als aan een aantal chemische normen te voldoen. De biologische normen gelden voor algen, vis, waterplanten en macrofauna. De bij het GEP behorende chemische normen bestaan enerzijds

uit landelijke, generieke normen ('algemene chemische normen', vooral potentieel toxische stoffen) én uit regionale, op de biologie afgestemde normen ('ondersteunende stoffen', zoals nutriënten, chloride en zuurstof). Wateren voldoen aan het GEP als de biologie goed is én alle chemische stoffen voldoen aan hun norm. Als de biologie goed is, maar één of meer chemische stoffen voldoen nog niet, dan is de ecologische kwaliteit 'matig' (het zogenaamde "one-out-all-out" principe).

Beoordeling toestand 2018

Het overzicht in tabel 4 toont de wijze waarop Brussel de KRW beoordeelt en laat de toetsresultaten over 2018 zien op de maatlatten biologie, fysisch chemische parameter, chemie en de prioritaire stoffen vanuit Brussel. De biologische en fysische parameters zijn getoetst op basis van de doelen planperiode SGBP2. Het vergelijken met de SGBP1 is niet zinvol omdat voor elke planperiode opnieuw het GEP door de provincie wordt vastgesteld met nieuwe doelen. Ook het interpreteren is lastig, omdat verschillende factoren van invloed zijn op het eindoordeel zoals: toevallige ontwikkeling, onbekendheid oorzaak, bijgestelde norm of een andere wijze van meting. Uit de evaluatie van de inzet ten behoeve van de KRW blijkt dat de lidstaten de one-out-all-out methode ongeschikt achten om voortgang te tonen en om prestaties te vergelijken.

Achttien waterlichamen hebben een "Goede Chemische Toestand". Dat wil zeggen dat de prioritaire stoffen met uitzondering van de stoffen die al verboden zijn maar nog lang in het milieu aanwezig blijven, voldoen aan de Europese norm.

De huidige ecologische toestand van de waterlichamen is matig tot slecht. Vooral de KRW-beoordeling voor waterplanten is laag. Twee waterlichamen scoren goed op de maatlat biologie (Zevenhuizerplas en Hoge Bergse Bos), maar omdat ze op de chemie slecht scoren is het eindoordeel ecologie toch matig. In totaal hebben 3 waterlichamen het eindoordeel matig, 15 waterlichamen het eindoordeel ontoereikend en 6 waterlichamen het eindoordeel slecht voor ecologie. Dit betekent dat de KRW-waterlichamen niet voldoen aan de KRW-norm.

Bij de ecologische ondersteunende stoffen is het voornaamste knelpunt te hoge concentraties stikstof en fosfaat. De stoffen die de generieke normen momenteel overschrijden zijn metalen (barium, kobalt, nikkel, zink, koper), bestrijdingsmiddelen (carbendazim, imidacloprid, methylpirmifos) en PAK's (benzo(a)antraceen, benzo(a)pyreen, benzo(b)fluorantheen, benzo(ghi)peryleen, benzo(k)fluorantheen, fluorantheen, chryseen) en overig (tributyltin, uranium).

De hoofdoorzaken van deze knelpunten zijn:

- Emissies van nutriënten: het water is in het beheergebied van het hoogheemraadschap bijna overal hoog belast met nutriënten. Belangrijke bronnen zijn de landbouw, de bodem en soms kwel. Door deze hoge belasting is bijna overal de waterbodem erg voedselrijk;
- Emissies van overige stoffen: de oorzaken hiervan zijn divers, namelijk depositie vanuit de lucht, eerder gebruik (nu verboden) bouw materiaal en gebruik in de landbouw;
- Inrichting van het watersysteem: vooral in Schieland is het watersysteem functioneel ingericht voor de bediening van functies. Oevers zijn daar dan ook vaak steil, profielen niet voldoende voor het watertransport en zijn er veel kunstwerken voor de peilbeheersing;
- Waterpeilen: het peilbeheer is primair afgestemd op het grondgebruik en/of het watertransport. Natuurlijke fluctuaties komen niet of nauwelijks voor;
- Maaien: de speelruimte binnen de huidige inrichting en functies voor begroeiing is benoemd in de ecoloekenkoers. Met name in Schieland is de ecoloek vaak blauw en het maai-beheer dus relatief intensief. In veenweidegebieden komt vaker ook de ecoloek groen voor. Door ingelanden wordt deze ruimte voor ecologisch onderhoud lang niet altijd benut en wordt er bij het maaien ook niet altijd met de gewenste apparatuur gewerkt;
- Waterdiepte: vanuit ecologisch perspectief hebben de hoofdwatgangen veelal voldoende waterdiepte. De overige watgangen zijn nog vaak te ondiep. In

veenweidegebieden kan deze diepte vaak worden vergroot door baggeren. In de glas- en akkerbouwgebieden is er binnen het bestaande profiel weinig ruimte voor verdiepen;

- Bodem en hydrologie: de bodem in het beheergebied is over het algemeen relatief voedselrijk (veen en klei). Een voedselarme zandbodem is alleen te vinden in sommige opgehoogde stedelijke gebieden. Lokaal is er ook een duidelijke invloed van kwel: voedselrijk in diepe polders en lokaal zout in en nabij wellen. Deze bodems en hydrologie zorgen ook voor relatief hoge sulfaatconcentraties;
- Exoten: de enige exoot die een merkbaar effect heeft op de ecologische toestand is de Amerikaanse rivierkreeft. Waarschijnlijk is door deze exoot in het westelijk deel van de Krimpenerwaard een groot deel van de waterplanten verdwenen;
- Recreatief gebruik: in een aantal waterlichamen is de inrichting en het beheer afgestemd op recreatief gebruik (zwemwater, recreatievaart). Dit levert een beperking op voor de ecologische ontwikkeling.

	Deelmaatlaten biologie				Fysisch chemische parameters						Chemie	Eindoordeel	Prioritaire stoffen			Eindoordeel	
	Waterplanten	Macrofauna	Fytoplankton	Vis	Stikstof	Fosfaat	Zuurstof	Zuurgraad	Chloride	temperatuur	Doorzicht	Overige relevante verontreinigende stoffen	Eindoordeel Ecologische toestand	Prioritaire stoffen - nieuw vanaf 2013 - nr. 34 t/m 45	Prioritaire stoffen - ubiquitair	Prioritaire stoffen - niet-ubiquitair	Oordeel chemische toestand
Waterlichaam	Oordeel 2018				Oordeel 2018						Oordeel 2018		Oordeel 2018				
Rottelboezem																	
Vaart Bleiswijk																	
Ringvaart																	
Zevenhuizerplas																	
Lage Bergse Bos																	
Bleiswijkse Zoom																	
Bergse Plaszen																	
Kralingse Plas																	
t'Wegge																	
Sloten waterrijk EGB																	
Sloten waterrijk Berkenwoude																	
Polder Bleiswijk																	
Binnenwegse Polder																	
Zuidplaspolder Noord																	
Polder Prins Alexander																	
Zuidplaspolder Zuid																	
Krimpen aan de IJssel																	
Kromme, Geer en Zijde																	
Stokwijk																	
Bergambacht																	
Den Hoek en Schuwagt																	
Hoge Bergse Bos																	
Waterrijk gebied de Nisse natuur																	
Eendragpolder																	

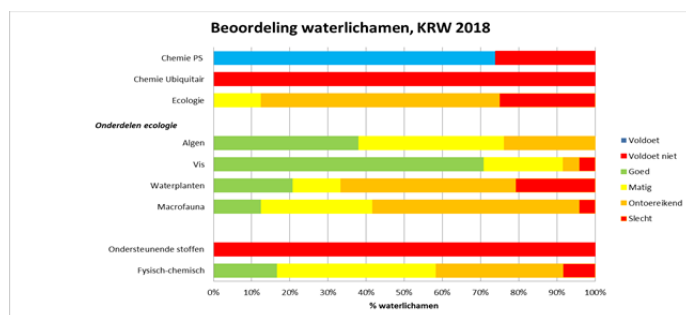
■ slecht
■ ontoereikend
■ matig
■ goed
■ Voldoet
■ n.v.t.

Stap 1: Indien een waterlichaam op 1 onderdeel slecht scoort is het eindoordeel altijd slecht.

Stap 2: Indien een waterlichaam op de biologie goed scoort (groen), dan telt het oordeel fysische chemie of chemie mee in het eindoordeel. Scoort een van deze oordelen niet goed, dan is het eindoordeel ecologie matig (geel)

De ubiquitaire stoffen staan op een aparte lijst voor de beoordeling chemie. Alle mogelijke maatregelen zijn getroffen, maar door de eigenschappen van de stoffen blijven deze nog lang in het milieu.

Tabel 4 Toetsresultaten 2018

Figuur 3 Beoordeling KRW-lichamen 2018

Onderstaand overzicht toont de ontwikkeling van de toestand in de KRW-lichamen vanaf de eerste planperiode (2009) tot en met de huidige stand (2018). De gegevens 2009 t/m 2018 zijn gebaseerd op de gegevens uit het Waterkwaliteitsportaal.

Goede ecologische potentieel							Goede chemische toestand				
Waterlichaam	2009	2015	2017	Huidig/2018	Verwachting 2021	Verwachting 2027	2009	2015	2018	Verwachting 2021	Verwachting 2027
Plassen											
Bergse Plassen	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	voldoet	slecht	voldoet	voldoet
Kralingse Plas	slecht	ontoereikend	matig	ontoereikend	matig	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Zevenhuizerplas	matig	matig	matig	matig	matig	goed	voldoet	voldoet	slecht	voldoet	voldoet
Recreatiewateren											
Bleiswijkse Zoom	slecht	slecht	slecht	slecht	matig	goed	slecht	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Hoge Bergse Bos	slecht	matig	matig	matig	matig	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Lage Bergse Bos	slecht	matig	matig	matig	matig	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Eendragtspolder		ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed		voldoet	slecht		
t Weegje	ontoereikend	slecht	ontoereikend	slecht	slecht	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Boezems Schieland											
Rotteboezem	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Ringvaart	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Vaart Bleiswijk	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Polders Schieland											
Binnenwegsepolder	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	slecht	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Polder Bleiswijk	slecht	slecht	slecht	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht
Zuidplaspolder Noord	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	slecht	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Zuidplaspolder Zuid	ontoereikend	slecht	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	slecht	slecht	slecht	slecht	slecht
Prins Alexanderpolder	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Waterrijk EGB	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Polders Krimpenerwaard											
Krimpen a/d IJssel	ontoereikend	slecht	slecht	slecht	slecht	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Bergambacht	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	slecht	voldoet	voldoet	voldoet
Den Hoek & Schuwagt	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Kromme Geer en Zijde	ontoereikend	matig	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Stolwijk	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	goed	voldoet	slecht	slecht	slecht	slecht
Waterrijk gebied Berkenwoude	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet	voldoet
Nesse natuur		ontoereikend	ontoereikend	ontoereikend	matig	goed		voldoet	voldoet	voldoet	voldoet

Tabel 5 Toestand GEP en GCT KRW-waterlichamen

Wat opvalt, is dat volgens de prognose het goed ecologisch potentieel van alle waterlichamen in 2027 wordt bereikt (kolom 'Verwachting 2027'). Uit ons onderzoek blijkt echter dat de prognose geen verwachte toestand van het waterlichaam geeft, maar het KRW-doel. De prognose in het Waterkwaliteitsportaal kan daarom een vertekend beeld geven over het bereiken van de KRW-doelen.

Het bereiken van een goede ecologische en chemische toestand van de KRW-waterlichamen is mede afhankelijk van de maatregelen die andere overheden nemen, zoals gemeente voor riolering, het Rijk voor emissiebeleid, landbouw wel of geen verplichting tot kringloop toepassen. Echter, het hoogheemraadschap dient wel al hetgeen dat redelijkerwijs binnen zijn eigen bevoegdheid en verantwoordelijkheid ligt (beschikbaar juridisch instrumentarium), in te zetten om de doelen uit de KRW te kunnen bereiken.

Rol Rijk

Het Rijk is primair verantwoordelijk voor het behalen van de KRW-doelen en wil het effect van het beleid vergroten door de samenwerking met gebiedspartijen via de Delta-aanpak te versterken. Het Rijk zal daartoe richting moeten geven, prestaties bewaken (monitoren) en participatie binnen de regio bevorderen. Dit vraagt om een heldere rolverdeling tussen rijksoverheid en de regio. Het is aan de rijksoverheid om het participatieproces te stimuleren en te waarborgen. Dit kan door heldere doelen en een aansprekende ambitie te stellen.

Delta-Aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft het initiatief genomen voor een "Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater" (DAW-Z). Dit betekent dat waterschappen, gemeenten en provincies moeten gaan samenwerken met boeren, drinkwaterbedrijven, burgers en andere partijen om de waterkwaliteit te verbeteren en landelijke doelstellingen te halen. De rijksoverheid sluit zoveel mogelijk aan bij initiatieven in de samenleving en dient te toetsen of daarmee de doelstellingen ook worden gehaald.

Rol hoogheemraadschap

In het Waterbeheerplan is het beleid voor de waterkwaliteit vastgelegd, waarvan de KRW een onderdeel van is (zie bijlage 2). Het uitvoeren van de KRW-maatregelen is een resultaatverplichting. Het hoogheemraadschap kan zijn verplichtingen niet eenzijdig realiseren. Het is dus van belang om samen te werken met en te participeren in netwerken met andere bestuursorganen en/of belangenpartijen. Het hoogheemraadschap participeert daarom in kennis- en werkgroepen. Het afstemmen tussen de beleidsterreinen landbouw, de stedelijke ontwikkeling, de ruimtelijke ordening en landbouw en klimaat is essentieel. Op onderdelen is dus samenwerking randvoorwaardelijk om de KRW-doelstellingen te bereiken. Stagneert een samenwerking of komt zij niet tot stand, dan is het hoogheemraadschap gehouden op te schalen naar het toezichthoudend niveau (in eerste instantie de provincie). De respondenten verklaren dat zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau andere bestuursorganen (zoals het recreatieschap, de gemeente Lansingerland, de gemeente Rotterdam) worden aangesproken op hun rol en belang bij het nemen van maatregelen.

Het beleidskader voor emissiebeperkingen in het agrarisch gebied is het Europees en landelijk landbouw- en mestbeleid. Het nemen van emissiebeperkende maatregelen in agrarisch gebied is een primaire verantwoordelijkheid van de agrarische sector. De rol van het hoogheemraadschap is vooral het inhoudelijk en financieel ondersteunen van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).

Het realiseren van natuurvriendelijke oevers kunnen worden beschouwd als een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten (stedelijk en recreatiegebied) en provincie (beleid voor natuurgebied en agrarisch natuurbeheer). De rol van het hoogheemraadschap is het stimuleren via een subsidieregeling.

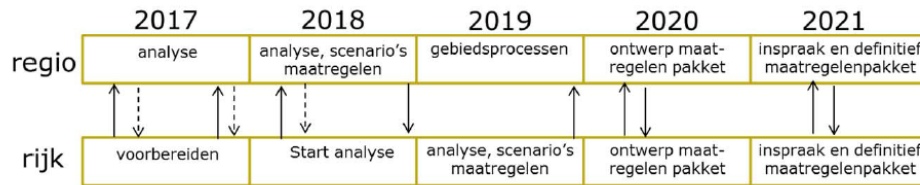
In de Krimpenerwaard wordt het maaibeheer van hoofdwatergangen uitgevoerd door de aanliggende, veelal agrarische eigenaren. Dit maaibeheer kan nog meer natuurvriendelijk worden uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor het maaibeheer van de sloten. De rol van het hoogheemraadschap hierin is het geven van voorlichting en ecologisch maaien, eventueel financieel, te stimuleren.

Voor de komende KRW-planperiode stelt de provincie het GEP opnieuw vast. Bij het opstellen van elk KRW-plan dient kritisch te worden bekeken of de KRW-doelen nog actueel zijn. Waterschappen hebben daarbij de taak om hiervoor een voorstel te doen aan de provincie. Het hoogheemraadschap heeft in de voorbereiding dus een belangrijke rol, zoals:

- het verkennen wat regionaal nodig is voor het realiseren van de KRW-doelen
- het uitvoeren van watersysteemanalyses;
- het beschrijven en toetsen van de huidige watertoestand, zowel voor ecologie als chemie;
- het bepalen van effectieve maatregelen.

De globale tijdspland is als volgt:

- 2017-2018: concept doelen & maatregelen (D&H)
- 2019: gebiedsprocessen & landelijke analyses
- 2020: ontwerp doelen & maatregelen (nov VV)
- 2021: definitieve doelen & maatregelen (sept VV)

Figuur 4 Tijdspland planperiode SGBP3

4.2 Voortgang KRW

Maatregelen KRW plan en financiering

Het algemeen bestuur heeft in de verenigde vergadering van 30 september 2015 het KRW-plan 2016-2021 samen met het maatregelenpakket en de financiering vastgesteld. Voor het investeringsprogramma van de KRW opgave is € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld en voor de aanpak knelpunten van de Kralingse Plas eveneens € 1,5 miljoen.

In onderstaand tabel zijn de verbetermaatregelen opgenomen die het hoogheemraadschap neemt in de huidige planperiode.

Waterlichaam		Maatregelen 2016-2021				
Nr.	Plassen					
1	Bergse Plassen	Studie beperken inlaat vanuit Rotte		Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers		
2	Kralingse Plas	Verkennen van de mogelijkheden om de huidige waterkwaliteitsknelpunten op te lossen				
3	Zevenhuizerplas	Studie waterhuishouding				
Recreatiewateren						
4	Bleiswijkse Zoom	Uitvoeren integraal maatregelpakket				
5	Hoge Bergse Bos					
6	Lage Bergse Bos					
7	Eendragtspolder					
8	t Weegje					
Boezems Schieland						
9	Rotteboezem	Aanleg ondiepe zone (tweede fase)	Vispasseerbaar maken sluis Hennipsloot			
10	Ringvaart					
11	Vaart Bleiswijk					
Polders Schieland						
12	Binnenwegespolder	Onderzoek watersysteem functioneren polders Schieland	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers		
13	Polder Bleiswijk	Onderzoek watersysteem functioneren polders Schieland	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Oostland	
14	Zuidplaspolder Noord	Onderzoek watersysteem functioneren polders Schieland	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers		
15	Zuidplaspolder Zuid	Onderzoek watersysteem functioneren polders Schieland	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers		
16	Prins Alexanderpolder	Onderzoek watersysteem functioneren polders Schieland	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers		
17	Waterrijk EGB					
Polders Krimpenerwaard						
18	Krimpen a/d IJssel	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Extra kroosverwijderen	Studie oorzaak waterkwaliteitsontwikkeling
19	Bergambacht	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Krimpenerwaard	Vispasseerbaar maken gemaal Krimpenerwaard
20	Den Hoek & Schuwagt	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Krimpenerwaard	Visvriendelijk maken gemaal Veurlink
21	Kromme Geer en Zijde	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Krimpenerwaard	
21	Stolwijk	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Krimpenerwaard	
23	Waterrijk gebied Berkenwoude	Onderzoek watersysteem functioneren Krimpenerwaard	Studie voorbereiding SBBP3 (doelbepaling)	Financieel stimuleren ontwikkeling natuurvriendelijke oevers	Ondersteuning DAW Krimpenerwaard	
24	Nesse Natuur					

Tabel 6 Maatregelen die HHSK neemt in periode 2016-2021

Het integraal maatregelenpakket Bleiswijkse Zoom heeft vertraging opgelopen. De kosten van de maatregelen worden fors hoger dan in eerste instantie geraamd. Een nieuwe subsidie-aanvraag is ingediend. De definitieve toekenning van de subsidie wordt in maart 2019 verwacht. In de bestuursrapportage van september 2018 wordt ervan uitgegaan dat de subsidie wordt toegekend. Ook de respondenten verklaren dat nagenoeg zeker is dat de subsidie wordt toegekend en zien daarom geen risico. Daarnaast wordt verwacht dat ook het recreatieschap haar toegezegde bijdrage verhoogd. Een definitieve beslissing hierover is echter nog niet genomen.

De maatregel met betrekking tot Rotteboezem is eveneens vertraagd, maar ook hier is de verwachting dat de maatregel binnen de planperiode wordt uitgevoerd en wordt geen risico voorzien. Mochten de maatregelen toch niet meer in de huidige planperiode gerealiseerd kunnen worden, dan schuiven deze door naar de volgende planperiode. Het hoogheemraadschap heeft immers een resultaatverplichting voor het uitvoeren van deze maatregelen. Maatregelen moeten namelijk binnen drie jaar na vaststelling van het maatregelenprogramma operationeel zijn, hetgeen een verplichting betekent de in de maatregelenprogramma opgenomen maatregelen ook daadwerkelijk uit te voeren (artikel 11 lid 8 KRW).

De overige maatregelen hebben betrekking op onderzoek van het watersysteem in de polders van Schieland, het functioneren van het watersysteem in de Krimpenerwaard en studies ter voorbereiding voor het komende SGBP3. De onderzoeken en studies zijn nodig om kennis op te doen en informatie te verzamelen voor effectieve maatregelen. Met de uitvoering van deze studies is al in 2016 begonnen en diverse studies zijn gereed. De kosten voor onderzoeken en studies komen ten laste van de exploitatiebegroting.

Het onderstaand overzicht toont het beschikbaar gesteld bedrag voor de KRW-maatregelen, de bijdrage van derden en de gerealiseerde kosten per 1 december 2018.

Nr	Waterlichaam	Maatregelen	Financiering KRW-plan 2016-2021	Restant KRW-plan 2010-2015	Structurele aanpak Kralingse plas	Subsidie pop3	Bijdrage derden	Beschikbaar KRW maatregelen	Realisatie
1	Bergse Plassen							0	
2	Kralingse Plas	Aanpak knelpunten (met Rotterdam)			1.500.000			1.500.000	500.000
3	Zevenhuizerplas							0	
4	Bleiswijkse Zoom	Uitvoeren integraal maatregelpakket	463.715			420.370	97.915	982.000	70.550
5	Hoge Bergse Bos							0	
6	Lage Bergse Bos							0	
7	Eendragtspolder							0	
8	t Weegje							0	
9	De Rotteboezem	Aanleg ondiepe zone (tweede fase)	412.197	450.000		612.803	225.000	1.700.000	94.142
		Vispasseerbaar maken sluis Hennipsloot	50.000					50.000	
10	Ringvaart							0	
11	Vaart Bleiswijk							0	
12	Binnenwegespolder	Natuurvriendelijke oever						0	
13	Polder Bleiswijk	Natuurvriendelijke oever						0	
14	Zuidplaspolder Noord	Natuurvriendelijke oever						0	
15	Zuidplaspolder Zuid	Natuurvriendelijke oever						0	
16	Prins Alexanderpolder	Natuurvriendelijke oever						0	
17	Waterrijk EGB	Natuurvriendelijke oever						0	
18	Krimpen a/d IJssel	Natuurvriendelijke oever						0	
19	Bergambacht	Vispasseerbaar maken gemaal Krimpenerwaard	80.000					80.000	
20	Den Hoek & Schuwagt	Visvriendelijk maken gemaal Veurink	50.000					50.000	
21	Kromme Geer en Zijde	Natuurvriendelijke oever						0	
22	Stolwijk	Natuurvriendelijke oever						0	
23	Waterrijk gebied Berkenwoude	Waterharmonica: natuurvriendelijke oever		450.000				450.000	317.466
24	Nesse natuur	Natuurvriendelijke oever						0	
	Totaal	Natuurvriendelijke oever	300.000					300.000	80.772
		Algemeen	144.088					144.088	
			1.500.000	900.000	1.500.000	1.033.173	322.915	5.256.088	1.062.930

Tabel 7 Beschikbaar gestelde financiën en gerealiseerde kosten maatregelen KRW-waterlichamen

De financiering en de gerealiseerde kosten van het investeringsprogramma zijn goed in beeld te brengen, maar de kosten die worden gefinancierd uit de exploitatiebegroting, met betrekking tot de KRW niet. Het hoogheemraadschap volgt namelijk het besturingsmodel van de Unie van Waterschappen en begroot op beleidsproducten en niet op het niveau van maatregelen.

Een belangrijk deel van de begroting van het hoogheemraadschap wordt besteed aan generiek beleid wat ervoor zorgt dat de kwaliteit van het oppervlaktewater niet achteruit gaat. Met generiek beleid worden alle werkzaamheden of maatregelen bedoeld, die bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit in het beheergebied van het hoogheemraadschap. De werkzaamheden kunnen volgen uit de primaire taken zoals het opstellen van regelgeving, het zuiveren van afvalwater, het handhaven van regels, het beheer en het onderhoud van het watersysteem, onderzoek en monitoring etc.

De kosten voor generiek beleid zijn niet direct toe te rekenen aan de KRW-waterlichamen. Het onderhoud aan de watergangen geldt bijvoorbeeld voor het gehele beheergebied. Daarnaast hebben de kosten ook betrekking op de kwantiteit van het water en niet alleen op de waterkwaliteit. Dat geldt ook voor het buitengewoon onderhoud aan de watergangen (baggerwerkzaamheden). Door te baggeren worden watergangen op diepte gehouden voor een goede doorstroming. Welk deel daarvan effect heeft op de waterkwaliteit en daaraan gerelateerd de KRW-waterlichamen, is lastig te bepalen. Ook de kosten van het monitoren hebben betrekking op de waterkwantiteit en waterkwaliteit.

Informatievoorziening

Bestuursrapportage

In de bestuursrapportage over 2016 en 2017 is over de voortgang van de KRW-maatregelen gerapporteerd. De rapportage is vooral gericht op hoofdlijnen en op afwijkingen. Uit de rapportage blijkt dat de KRW-maatregelen in de planperiode worden gerealiseerd.

Prognose Waterbeheerplan 2016-2021

Naast specifieke maatregelen uit het KRW-plan 2016-2021, voert het hoogheemraadschap generieke maatregelen uit tot het voorkomen van achteruitgang en verbetering van de waterkwaliteit. In het Waterbeheerplan zijn zeventien doelen opgenomen die betrekking hebben op de waterkwaliteit. In 2016 en 2017 is over de voortgang van deze doelen gerapporteerd. Een overzicht van de relevante WBP-doelen, gerelateerd aan de waterkwaliteit, zijn opgenomen in bijlage 2.

Thema bijeenkomsten

In de huidige bestuursperiode zijn er diverse informele VV's georganiseerd, waarin het bestuur is geïnformeerd over actuele zaken met betrekking tot de waterkwaliteit:

- 2015: nieuw bestuur, nieuw Waterbeheerplan (waaronder ook KRW), diverse bijeenkomsten
- 13-4-2016: extra informele over Kralingse Plas (blauwalgen)
- 25-5-2016: waterkwaliteit – waar staan we? Wat doen we en wat gaan we doen?
- 24-5-2017: waterkwaliteit – hoe staat het ervoor en wat doet HHSK?
- 10-10-2018: waterkwaliteit – KRW op weg naar 2027

In 2015 is het bestuur geïnformeerd over de toestand van de KRW-lichamen in de nota: "Waterkwaliteit onder de loep 2014" en in 2017 in de nota: "Achtergrondinformatie waterkwaliteitsbeleid 2017". In de VV van 3 oktober 2018 is het bestuur geïnformeerd over de KRW, de waterkwaliteit in relatie glastuinbouw en over de voortgang van het Deltaplan Agrarisch Water.

Waterkwaliteitsrapportage

In 2017 is een waterkwaliteitsrapportage opgesteld met detailgegevens over metingen zoals het aantal meetgegevens en de locatie van metingen. Deze informatie is voor iedereen toegankelijk en bevat kaartmateriaal met de meetpunten. De waterkwaliteitsrapportage is in de VV van 28 maart 2018 behandeld.

Alle waterkwaliteitsgegevens zijn beschikbaar via internet. De gegevens worden via internet op twee manieren beschikbaar gesteld:

- via een kaartomgeving waarbij een meetpunt wordt aangeklikt en vervolgens de gegevens in grafieken te raadplegen zijn.
<https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/kaart/actuelemetingen>
- Alle ruwe onbewerkte meetgegevens
<https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/over-ons/waterkwaliteit/meten-is-weten>

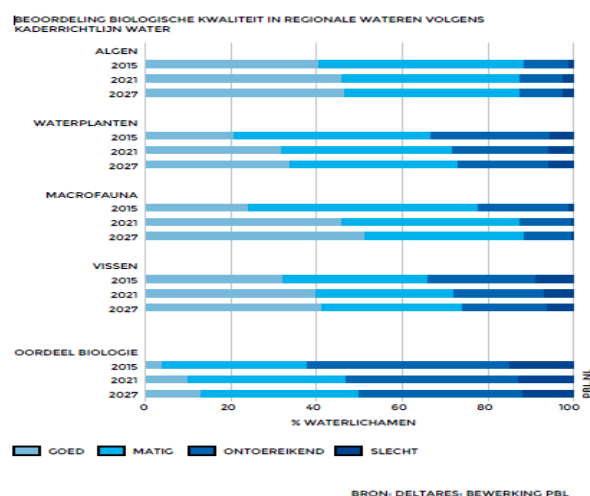
De waterkwaliteitsgegevens hebben betrekking op alle waterlichamen binnen het beheergebied van het hoogheemraadschap, waarvan de specifieke meetgegevens van de KRW-waterlichamen een onderdeel zijn.

Waterkwaliteitsportaal

Via het Waterkwaliteitsportaal is per waterlichaam te vinden wat de huidige stand van het waterlichaam is. De informatie uit het Waterkwaliteitsportaal is te gebruiken voor zowel de KRW- als eigen rapportage. De informatie uit het Waterkwaliteitsportaal is voor iedereen toegankelijk. De KRW-factsheets geven een overzicht van de begrenzing, doelen, ecologische en chemische toestand en maatregelen voor de oppervlaktewateren.

Waterschapspiegel

In de Waterschapspiegel (Unie van Waterschappen) is een onderdeel 'schoon water' opgenomen, waarin onder meer over de voortgang van KRW-doelen is gerapporteerd. In de Waterschapspiegel van 2018 staat dat uit de analyses van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) uit 2016 is gebleken dat Nederland de KRW-doelen met de huidige inzet en maatregelen niet gaat halen in 2027. Waarschijnlijk zal maar in 15% van de regionale wateren alle biologische doelen van de KRW in 2027 volledig worden gehaald. Om deze opgave aan te pakken worden twee richtingen uitgewerkt: enerzijds wordt gekeken of de doelen realistisch en haalbaar zijn, anderzijds of maatregelen moeten worden aangevuld of verbeterd (stroomgebiedsplan 2022-2027).

Figuur 5 Biologische kwaliteit van waterlichamen in Nederland, geëxtrapoleerd van 2015 naar 2027

De Europese rapportages over de KRW vinden om de zes jaar plaats (2015, 2021, 2027) waarbij er een tussentijdse review plaatsvindt over de voortgang. Over een kortere periode is het lastig om de ontwikkelingen goed te duiden, vanwege wisselende omstandigheden en de periode die maatregelen nodig hebben om effect te boeken. Er is dan ook voor gekozen om verdere duiding van de tussentijdse metingen niet in de Waterschapspiegel op te nemen.

4.3 Monitoring KRW

Meetnet waterkwaliteit

Het meten en beoordelen van de waterkwaliteit en ecologie is een belangrijke activiteit om de waterkwaliteitstoestand te bewaken. De KRW geeft richtlijnen waaraan het meetprogramma moet voldoen en hoe moet worden gemonitord. Het hoogheemraadschap heeft op basis van de

KRW-richtlijnen een monitorplan waterkwaliteit 2011-2013 opgesteld. Jaarlijks wordt echter het meetprogramma geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Het KRW-meetprogramma wordt ook jaarlijks aangepast op basis van (nieuwe) landelijke afspraken en vastgelegd in het KRW-portaal. In de informatie aan de verenigde vergadering over het waterkwaliteitsbeleid HHSK in 2017 is een hoofdstuk opgenomen met de monitoringsstrategie en monitoringsdoelen. Omdat het praktisch en financieel niet mogelijk is om altijd en overal te meten, heeft het hoogheemraadschap keuzes gemaakt wat, waar en wanneer wordt gemeten. De belangrijkste overwegingen bij de monitoringsstrategie van het hoogheemraadschap zijn⁴:

- Een efficiënt en generiek meetnet (een brede toepasbaarheid van verzamelde gegevens door meerdere monitoringsdoelen);
- Het hoogheemraadschap kan met haar meetnet aan haar verplichting voldoen (KRW);
- De frequentie van meten en het aantal meetlocaties is proportioneel aan de verwachte variatie;
- Er wordt niet meer gemeten dan nodig (dure analyses worden indien mogelijk vermeden of op minder locaties en met lagere frequenties).

In de informele VV van mei 2017 is het bestuur geïnformeerd over de strategie en afwegingen die zijn gemaakt met betrekking tot monitoring.

Het monitoringsplan is vertaald naar een meetnet waarin op uitvoeringsniveau de meetlocaties en meetfrequenties zijn vastgelegd. Het grootste deel van de monitoring wordt uitgevoerd door het waterschapslaboratorium Aquon. Het laboratorium verzorgt zowel de bemonstering als analyse van de waterkwaliteit. Omdat de KRW primair om de ecologie draait worden alle waterlichamen 1 keer per 3 jaar volledig biologisch bemonsterd: elk jaar een deel van de waterlichamen. De KRW schrijft per waterlichaam voor de verschillende biologische parameters, een aantal meetpunten voor. Naast de biologie wordt ook de chemie die ondersteunend is voor de ecologie gemeten.

De operationele monitoring bevat een meetplan voor de chemie en de ecologie. De ecologie bestaat uit de biologie, de fysische chemie en ondersteunende chemie (lijst met overig relevante stoffen). De parameters waarop wordt gemeten voor de biologie zijn: algen, planten, macrofauna, en vis; voor de fysische chemie zijn er zeven parameters: stikstof, fosfaat, zuurstof, temperatuur, doorzicht, chloride en zuurgraad. Deze biologische groepen en stoffen moeten voldoen aan het GEP.

Verwerking meetgegevens

De waterbeheerders verzamelen meetgegevens die op gestandaardiseerde wijze worden aangeleverd aan het Informatiehuis Water. Alle meetgegevens worden via een landelijke applicatie verwerkt en zichtbaar via het Waterkwaliteitsportaal. Per waterlichaam wordt een factsheet gegenereerd met basisgegevens, gebruikersfunctie, maatregelen, effecten van menselijk activiteiten en een beoordeling over de toestand van het waterlichaam. De uitkomsten van de meetgegevens worden gebruikt voor het nieuwe planproces als vertrekpunt voor de huidige situatie. Zowel de factsheets als alle data over biologie, maatregelen, monitoring en uitzonderingsbepalingen zijn als bronbestanden beschikbaar en openbaar op het Waterkwaliteitsportaal. De meest actuele stand van een waterlichaam is hieruit af te leiden.

Handhaving in relatie tot monitoring KRW

De verenigde vergadering heeft op 27 juni 2018 de Nota naleving 2018-2022 vastgesteld. Deze nota vormt het strategisch beleidskader voor het toezicht en handhavingsdomein van het hoogheemraadschap. Het hoogheemraadschap wil met deze nota transparant en open beleid op gebied van naleving realiseren. In de Nota is vastgelegd dat de inhoudelijke probleemanalyse en de prioritering met indicatoren vastgelegd worden in uitvoeringsplannen.

In de periode juni–oktober 2018 zijn uitvoeringsplannen per vakafdeling opgesteld, waarin de prioriteiten zijn bepaald. De uitvoeringsplannen zijn op 18 december door het college

⁴ Achtergrondinformatie Waterkwaliteitsbeleid HHSK, 24 mei 2017, pagina 10

vastgesteld. Daaruit blijkt dat Toezicht en Handhaving niet specifiek is gericht op de KRW, maar op waterkwaliteit. Reguliere controles worden op basis van nieuw afgegeven vergunningen of meldingen uitgevoerd. Daarnaast neemt het hoogheemraadschap met een aantal ketenpartners deel aan de gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak van de glastuinbouw (project Emissieloze Kas). Voor de controles in de glastuinbouw is de capaciteit (uren) begroot op circa 34% van de geprioriteerde activiteiten in 2019.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De rekenkamercommissie concludeert dat het algemeen bestuur voldoende is geïnformeerd over het KRW-maatregelenpakket. Een integrale rapportage over de voortgang van de KRW vindt om de zes jaar plaats. Dat is conform de looptijd en de inrichting van de plan- en verantwoordingscyclus van de KRW. Dit loopt echter niet gelijk met de jaarlijkse planning- en controlecyclus van het hoogheemraadschap. Aan het eind van de looptijd van het KRW-plan 2016-2021 wordt de balans opgemaakt en over het doelbereik gerapporteerd. De prognose over het doelbereik, die in Waterkwaliteitsportaal is opgenomen, geeft een vertekend beeld. Die prognose geeft niet de verwachte toestand van het waterlichaam, maar het doel. In de huidige planperiode 2016-2021 zijn vooral onderzoeken, studies over het functioneren van het watersysteem en watersysteemanalyses (deels) uitgevoerd met als doel kennis op te doen het watersysteem te begrijpen en om effectieve maatregelen te kunnen opstellen voor de planperiode 2022-2027.

Het hoogheemraadschap monitort de KRW-opgave jaarlijks via een meetplan voor de chemie en de ecologie. De meetgegevens zijn beschikbaar en openbaar. Als onderdeel van het onderzoek is de ecologische en chemische toestand in 2018 van de 24 KRW-waterlichamen in beeld gebracht. Daaruit blijkt dat de ecologische toestand van de waterlichamen matig tot slecht is en deze daarom niet aan de KRW-norm voldoen. Voor de chemische toestand voldoen 18 waterlichamen aan de KRW-norm. Het kunnen behalen van de doelen in 2027 die in de Kaderrichtlijn Water worden gesteld aan de waterkwaliteit is complex. Er is sprake van een veelheid aan factoren of (cumulatie van) bronnen die de waterkwaliteit beïnvloeden en het behalen van de KRW-doelen houdt in dat overheden en belangengroepen moeten samenwerken (gezamenlijke verantwoordelijkheid). Het hoogheemraadschap heeft een beperkte eigen bevoegdheid om activiteiten te reguleren. Naast het juridisch instrumentarium en het eigen maatregelenpakket is het hoogheemraadschap aangewezen op (financiële) stimulering en voorlichting. Daarnaast zet het hoogheemraadschap Toezicht en Handhaving in voor het uitvoeren van waterkwaliteitscontroles.

5.2 Aanbevelingen

- De planperiode 2022-2027 is de laatste planperiode. Daarom zou de focus vooral op de nieuwe planperiode gericht moeten zijn: welke maatregelen kan het hoogheemraadschap nemen en welke maatregelen nemen andere partijen;
- De controlerende rol van de verenigde vergadering kan worden versterkt door de verenigde vergadering jaarlijks te informeren over de toestand met een realistische prognose van de KRW-waterlichamen.

6 Bestuurlijke reactie

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden (college) heeft bij brief van 27 maart 2019 gereageerd op het onderzoek. De reactie van het college is in bijlage 3 opgenomen.

Bijlage 1. Begrippenlijst

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)	LTO Nederland ziet een bijzondere relatie tussen land- en tuinbouw en het waterbeheer. Er is een wederzijdse afhankelijkheid en er bestaan mogelijkheden tot wederzijdse versterking. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer is het antwoord van LTO Nederland op de uitnodiging van het Rijk om samen te werken aan het realiseren van belangrijke wateropgaven. Met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) geven LTO Nederland en het Ministerie van I&M daar invulling aan. De ambitie is een versterking van het comparatieve voordeel van de Nederlandse land- en tuinbouw, in een waterrijke, veilige en kwalitatief hoogwaardige delta.
Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DAW-Z)	Vertegenwoordigers van Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven, kennisinstututen, maatschappelijke organisaties, de industrie en de landbouw hebben de intentieverklaring getekend. Bestaat uit een groot aantal acties die moeten leiden tot chemisch schoon en ecologisch gezond water. De ondertekenaars gaan daar de komende jaren gezamenlijk aan werken. Centraal staat de aanpak van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten. Er zijn daarnaast acties die op andere thema's betrekking hebben zoals bescherming van drinkwaterbronnen, inzicht in brakwatersystemen en inzicht in de beïnvloeding van het gedrag van de belanghebbenden in de waterketen.
Doelen KRW	De KRW heeft voor natuurlijke waterlichamen als doel dat een goede toestand (zowel ecologisch als chemisch) moet worden gehaald. Voor de kunstmatig of sterk veranderde oppervlaktewaterlichamen moet een goed ecologisch potentieel en een goede chemische toestand worden bereikt.
Ecologische rekenregels KRW-Verkenner	De KRW-Verkenner is een analyse instrument voor het bepalen van effecten van maatregelen op de waterkwaliteit op stroomgebieds- en waterlichaamniveau. De KRW-verkenner maakt gebruik van generieke ecologische rekenregels van relaties tussen EKR-scores op deelmaatlatniveau (waterplanten, vis, macrofauna, algen) en verschillende waterkwaliteit- en inrichtingsvariabelen per cluster (een cluster is een aggregatie van KRW-watertypen). Het model maakt gebruik van statistische algoritmes om kennisregels af te leiden (regressieboom, neurale netwerk en/of product unit network). De gebruiker kan op

	<p>basis van landelijke informatie de effecten van verschillende maatregelen op de toestand (uitgedrukt in EKR) berekenen. Hierdoor krijgt de gebruiker een globaal beeld van mogelijke maatregelen. De ecologische rekenregels in de KRW-Verkenner zijn ontwikkeld voor de prognose van effecten van maatregelen in termen van EKR-score.</p>
Hydromorfologie	<p>Beschrijving van de structuur van bodems en oevers van wateren.</p>
Informatiehuis Water	<p>Het Informatiehuis Water is een samenwerkingsverband van de provincies, Rijkswaterstaat en de waterschappen. Binnen het Informatiehuis Water werken waterbeheerders samen aan uniforme, toegankelijke én bruikbare informatie over water.</p>
KRW-beoordeling/Aquokit	<p>Voor de KRW is een beoordelingssysteem ontwikkeld. Hierbij wordt er onderscheid gemaakt tussen categorieën en typen. Per watertype is de kwaliteit omschreven en zijn maatlatten ontwikkeld om de ecologische waterkwaliteit van deze wateren te toetsen en te beschrijven. Het KRW-beoordelingssysteem geeft oordelen in de vorm van rapportcijfers, EKR-scores (Ecologische Kwaliteitsratioscore) genoemd. Deze liggen tussen 0 en 1, waarbij 0 een slechte ecologische waterkwaliteit indiceert en 1 de maximaal haalbare ecologische waterkwaliteit voor het betreffende watertype. De grens tussen 'onvoldoende' (slecht, ontoereikend en matig) en 'voldoende' (Goed/GEP en Maximaal/MEP) ligt bij een score van 0,6 tenzij er een reden is om deze drempelwaarde te verlagen. Voor de beoordeling werd tot voor kort het programma QBWat gebruikt waarmee op basis van soortenlijsten van macrofyten, fyto-benthos, fytoplankton, macrofauna en vissen een toestandsbeoordeling per waterlichaam gemaakt kon worden (STOWA, 2009). Inmiddels heeft het Informatiehuis Water de tool Aquokit ontwikkeld, die de formele toestandsbeoordeling en toetsing uitvoert.</p>
Maatlatten	<p>Er zijn maatlatten beschikbaar per watertype (meer, kanaal, sloot, ...) en grondsoort (veensloot, kleisloot, De maatlatten zijn zo gekozen dat je er een waarde tussen de 0 en 1 mee krijgt. Standaard ("default") is het GEP per watertype 0,6. Een lagere waarde als GEP geeft aan dat niet alle effectieve maatregelen mogelijk zijn zonder schade aan functies of het milieu. Een lager GEP heet "technische doelaanpassing". Technische doelaanpassing is vaak nodig: bij SGBP2 had 70% van alle Nederlandse waterlichamen een technisch</p>

	aangepast doel.
Maatregelenprogramma	Volgens de KRW moet per stroomgebied een maatregelenprogramma worden opgesteld. In de KRW is aangegeven wat minimaal in het programma moet worden opgenomen. Het maatregelenprogramma wordt elke zes jaar geactualiseerd bij het vaststellen van de nieuwe beheerplannen.
Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)	Het PBL is het nationale instituut voor strategische beleidsanalyse op het gebied van milieu, natuur en ruimte. Het PBL draagt bij aan de kwaliteit van de politiek-bestuurlijke afweging door het verrichten van verkenningen, analyses en evaluaties waarbij een integrale benadering vooropstaat. Het PBL is voor alles beleidsgericht. Het verricht zijn onderzoek gevraagd en ongevraagd, onafhankelijk en wetenschappelijk gefundeerd.
Prioritaire stoffen	Prioritaire stoffen zijn stoffen die vanwege hun eigenschappen, emissies en/of mate van voorkomen in het milieu een risico voor mens en/of milieu met zich meebrengen.
Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied.
Stroomgebiedsplan	<p>Naast het definiëren van waterlichamen en doelen schrijft de KRW voor dat er stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) worden opgesteld (art. 13 KRW). De bouwstenen van de stroomgebiedbeheerplannen staan in de waterplannen van het Rijk en de provincies en in de beheerplannen van de waterbeheerders. De SGBP's geven een overzicht van de toestand, de problemen, de doelen en de maatregelen voor het verbeteren van de waterkwaliteit voor de inliggende waterlichamen.</p> <p>Nederland kent vier stroomgebieden: Rijn, Maas, Schelde, en Eems. Het hoogheemraadschap valt onder Rijn-West. De beheerplannen voor de stroomgebieden worden iedere zes jaar geactualiseerd. Volgens bijlage VII van de KRW bevatten de SGBP's onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de beschrijving van de kenmerken van het stroomgebiedsdistrict; • de ligging, begrenzing en typering van waterlichamen (voor sterk veranderd

	<p>en kunstmatig inclusief een motivering);</p> <ul style="list-style-type: none"> • de huidige toestand op basis van de resultaten van de monitoring over de afgelopen periode; • de doelen voor waterlichamen en een eventueel beroep op uitzonderingsmogelijkheden inclusief motivering; • een samenvatting van de te nemen maatregelen om de doelen te bereiken
Ubiquitaire stoffen	Ubiquitaire stoffen zijn stoffen waarvan de productie of het gebruik al is verboden, maar vanwege persistentie nog lang in het milieu zullen voorkomen
Waterlichaam	De waterlichamen vormen de basisrapportage eenheden van de KRW. Op basis van artikel 5 KRW zijn in 2004 Nederlandse oppervlaktewateren aangewezen als KRW-waterlichamen: natuurlijk, kunstmatig of sterk veranderd. Een oppervlaktewaterlichaam kan als kunstmatig of sterk veranderd worden aangewezen vanwege ingrepen in de hydromorfologie (art. 4 lid 3 KRW), die het bereiken van de Goede Ecologische Toestand verhinderen. In Nederland zijn vrijwel alle waterlichamen kunstmatig of sterk veranderd.
Watertypen	<p>Ondiepe gebufferde plassen Middelgrote gebufferde zoete wateren in laagveen- of zeekleigebied, duinen en afgesloten zeearmen. Voeding door regen, grondwater en/of instromend oppervlaktewater. Waterstandfluctuaties tot 1m, waardoor omgeven met (grote) vloedvlaktes. Zand-, veen- en/of kleibodem. Oevers kaal in de golfslagzone.</p> <p>Matig grote ondiepe laagveenplassen Veenvormende plassen in laagste delen van landschap. Alle successiestadia aanwezig, van open water tot kraggevenen en broekbossen. Op overgangen naar hogere gronden kan veendek boven het waterpeil uitrijzen en overgaan in hoogveen. Bodem >50% veen, overige aandeel zand en/of klei.</p> <p>Zwak brakke wateren Stilstaand water met een redelijk constant tot sterk wisselend zoutgehalte, dat vooral voorkomt in het zeekleigebied en de duinen, maar lokaal ook in het laagveengebied. Zeer verschillende vormen en dimensies, maar bij alle wateren van dit type is de invloed van zout dominant over andere factoren.</p> <p>Gebufferde (regionale) kanalen Kanaalwater bestaat vooral uit oppervlaktewater waarbij de herkomst wisselend is. In het algemeen stroomt het water niet meer dan enkele cm/s.</p>

	<p>Stroomrichting kan gedurende het jaar omkeren. Dwarsprofiel benadert rechthoek of trapezium met abrupte overgang van land naar water. Scheepvaart aanwezig.</p> <p>Gebufferde laagveensloten Relatief smal lijnvormig water, meestal niet-geïsoleerd. Watertoevoer uit neerslag, wateraanvoer en drainage uit aangrenzende percelen (soms kwelwater). Peilhandhaving. Voorkomen in alle laagveengebieden. Vaak breder en veel minder verzonken in het landschap dan sloten in rivier- of zeekleigebieden.</p> <p>Laagveen vaarten en kanalen Vooral in laag Nederland aangetroffen. Wanneer onderdeel van de boezem vaak oorsprong in veenriviërtjes&kreken. Bestaat vooral uit oppervlaktewater waarbij de herkomst wisselend is. Bestaan niet uit puur veen, maar ook rivier- en zeeafzettingen. Periodiek zichtbare stroming. Nauwelijks scheepvaart.</p> <p>Gebufferde laagveensloten Relatief smal lijnvormig water, meestal niet-geïsoleerd. Watertoevoer uit neerslag, wateraanvoer en drainage uit aangrenzende percelen (soms kwelwater). Peilhandhaving. Voorkomen in alle laagveengebieden. Vaak breder en veel minder verzonken in het landschap dan sloten in rivier- of zeekleigebieden.</p>
--	---

Bijlage 2. Relevante doelen waterkwaliteit Waterbeheerplan HHSK 2016-2021

11. We houden het gebied bewoonbaar en bruikbaar, voorzien in de waterbehoefte en bevorderen de waterkwaliteit door een afgewogen en energie efficiënt peilregime.
12. We beheren de watergangen en kunstwerken efficiënt en effectief, op basis van een bewuste afweging tussen risico's, kosten en prestaties, gericht op duurzame oplossingen.
13. We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving.
14. We weten wat de knelpunten zijn voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en grondwater in het gebied.
15. We integreren water in ruimtelijke en beleidsplannen, zodat het volwaardig wordt meegenomen en waar nodig sturend is.
17. We verbeteren de waterkwaliteit van de KRW-waterlichamen.
18. We houden de waterkwaliteit ten minste op het huidige niveau en verbeteren deze waar mogelijk.
19. We realiseren een duurzaam, robuust en kosteneffectief watersysteem in de Krimpenerwaard, gericht op de functies in het gebied, zoals agrarisch gebruik en in het bijzonder nieuwe natuur.
20. We staan open voor meervoudig gebruik van het watersysteem door burgers en bedrijven, waar mogelijk.
22. We hebben actueel inzicht in de toestand van de aangewezen zwemwateren en leveren onze bijdrage aan veilig zwemwater.
23. We zijn open en transparant en stellen beleid, regels en gegevens op een toegankelijke wijze digitaal beschikbaar voor derden
24. We waarborgen de kwaliteit van het effluent van de awzi's en voldoen altijd aan de wettelijke eisen.
26. We benutten informatietechnologie en procesautomatisering optimaal voor een stabiel zuiveringsproces en betere prestaties.
28. We treden bij incidenten en extreme situaties daadkrachtig en doelgericht op en beperken zo veel mogelijk de impact op de omgeving.
30. We bundelen de krachten met waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven voor een samenhangend en doelmatig werkend (afval)waterketensysteem en realiseren samen de efficiency-doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water.
33. We minimaliseren, in samenwerking met andere waterschappen, gemeenten en sectororganisaties, de emissies van stoffen aan de bron, zodat deze geen beperkende factor meer vormen voor het bereiken van chemische en ecologische waterkwaliteitsdoelen.
34. We onderzoeken samen met andere partijen de mogelijkheden om de belasting van het oppervlaktewater door stoffen die risico's kunnen vormen voor het watersysteem en gebruikers, zoals gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en microplastics, te verminderen.

Bijlage 3. Reactie college

Maasboulevard 123
Postbus 4029
3006 AB Rotterdam
T. 010-45 37 200

Rekenkamercommissie HHSK

Postbus 4059
3006 AB ROTTERDAM

Datum: 27 maart 2019

Onderwerp

Reactie D&H op
rekenkameronderzoek
informatievoorziening
Waterkwaliteit Kademichlijn
Water

Ons kenmerk	2019.01237	Bijlagen
Contactpersoon	G. de Groot	
Doorkiesnummer	+31104537211	Uw kenmerk
E-mail	G.de.Groot@hhsk.nl	Uw e-mail

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Met belangstelling hebben wij uw onderzoek naar informatievoorziening Waterkwaliteit Kademichlijn Water gelezen. Het doel van het onderzoek is inzicht te geven over de informatievoorziening aan de verenigde vergadering betreffende de status van de waterkwaliteit gerelateerd aan de KRW. Wij vinden het een belangrijke onderzoeksvraag aangezien wij het als taak zien u als verenigde vergadering zo goed mogelijk te informeren en omdat waterkwaliteit, zeker in relatie met de voortgang rondom de KRW-maatregelen, ons zeer aan het hart gaat. Wij vonden het dan een zeer informatief onderzoek en zullen de aanbevelingen die gedaan zijn dan ook van harte overnemen.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat u in voldoende mate geïnformeerd wordt over onze waterkwaliteit, maar dat de informatie specifiek rondom de KRW-waterlichamen versterkt kan worden door u jaarlijks te informeren over de Loesland met een realistische prognose.

Wij danken u voor het leveren van een kwalitatief sterk onderzoek en hopen uw onderzoek graag in de vv van 26 juni 2019 te behandelen.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris-directeur,

waarnemend dijkgraaf,

M.J.H. van Kuijk

drs. A.J.B. van der Klugt

LEESBE VRIJER EN SCHONER WATER

www.schielandendekrimpenerwaard.nl